

minde öğretmenlere hak ve yetki tanınmamaktadır. Sendikamız buralara sahip çıkılmasını istemiş, son bir yıldır ilgi gösterilen bu yerler yöneticilerin yakınlarına hizmet vermekten öte fazla işe yaramamaktadır.

26. Öğretmenler arasında birçok yetenekli kişi bulunmasına, Bakanlığın elinde de moral programları uygulanabilecek yer ve olanak bulunmasına karşın, öğretmenin sesine kulak verilmemesi nedeniyle, eğitim çalışanları bu olanaklardan yararlanamamaktadır. Yine 12 Eylül 1980 darbe rejimin öğretmene dayattığı "24 Kasım Öğretmenler Günü" öğretmenler tarafından benimsenmemiştir. Her 24 Kasım'da, genellikle yönetime yakın meslektaşların, üstelik bir sözlü sınavdan da geçirilerek, "Yılın Öğretmeni" ilan edilmesi, öğretmenleri gücendirmektedir.

ÖĞRETMEN YETİŞTİRİLİYOR MU?

Bu Ülkede Öğretmen Okulları Vardı...

27. Türkiye'de 1848'de başlayıp, 1908'den sonra yetkinleşme sürecine giren, Cumhuriyet döneminde olgun ürünlerini veren öğretmen yetiştirme deneyimi, 1970'lere doğru yozlaşmaya başlamış, 1980'den sonra da tümten terkedilmiştir.

28. Sâti Bey ve arkadaşlarının 1909'da başlattıkları *Istanbul Erkek Öğretmen Okulu* (Darülmuaallimin) ıslahatı, Cumhuriyet Döneminde de örnek olmuştur. 1935-46 arasında süren *Köy Enstitüleri* deneyimi 1950'lerde terkedilse de 1960'lı yıllarda öğretmen yetiştirme sistemi yine de tutarlı, başarılı bir modele kavuşmuştu. İlkokul öğretmeni yetiştiren *İlköğretmen okulları*, ortaokullara öğretmen ve ilköğretim müfettişi yetiştiren eğitim enstitüleri, ilköğretmen okullarının son sınıfına geçen en başarılı öğrencileri alıp üniversitede branş öğretmeni olarak yetiştiren *yüksek*

öğretmen okulları aynı yöntemden yararlanan *Ticaret ve Turizm Öğretmen Okulu*, erkek sanat enstitülerini bitiren en başarılı öğrencileri kabul eden *Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu*, kız enstitülerinin en başarılı öğrencilerini kabul eden *Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu*, bu sistemin işlevsel parçaları idi.

29. 1965 yılında kurulan AÜ Eğitim Fakültesi ve onu izleyen üniversiter düzenlemeler, eğitimimize eğitimbilimsel katkılar sağlamış, ancak öğretmen yetiştirme sistemini olumlu yönde etkileyememiştir.

Yoksul / Başarılı Çocukların Mesleği İdi

30. 1970'lere doğru tırmanan öğrenci olayları bahane edilerek, öğretmen okullarının yatılılıklarının kaldırılması, bu okulların öğrenci düzeyini düşürmüştür. 1970-74 arasında ilköğretim okulları genel liseye dönüştürülerek, bu okullar üniversiteye kaynak oluşurken, liselerin en az başarılı öğrencileri öğretmen yetiştiren okullara yönelmiştir. 1974 yılında başlatılan *mektupla öğretim*, onu izleyen yıllarda öğretmen okullarında başlayan öğrenci olayları, 1975-78 arasında öğretmen okullarından dışlanan gençlere 1978-80 arasında uygulanan *hızlandırılmış / telafi eğitimi*, öğretmen okulların çökertmiştir.

YÖK'leşen Öğretmen Okulları

31. 1980 yılında geleneksel eğitim enstitüsü ve yüksek öğretmen okulu modellerinden vazgeçilerek, üç yıllık eğitim enstitüleri dört yıllık "*Öğretmen Yüksek Okulu*"na dönüştürüldü. Bu süreç, öğretmen okullarında öğretmen kaybına da neden oldu. Bu okullar bu durumla üniversitelere dönüştürüldü. Şimdi, tesis, öğretim üyesi eksiği, çağdaş teknolojiden uzak, eğitim sisteminin gerekleriyle uyuşmayan YÖK'ün üvey evladı... eğitim fakültesi, teknik eğitim fakültesi,

mesleki eğitim fakültesi, eğitim yüksek okulu öğretmen yetiştiriyor.

Akyol'un Çabası Kurtarmadı

32. *Öğretmen lisesi ve Anadolu öğretmen lisesine* dönüştürülen 28 yatılı ortaöğretim kurumu öğretmen okullarıyla bağlantısız ve onlara öğrenci veremeyen ortaöğretim kurumlarıdır. Öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksekokullar yine az başarılı öğrencileri alıyor. 1986 yılında dört yıllık öğretmen okullarını tercih edenlerin yüzde 3.6'sı yabancı dille öğretim yapan liselerden, yüzde 56,5'i genel liselerden, yüzde 17.5'i teknik ve endüstri meslek liselerinden, yüzde 5.2'si imam-hatip liselerinden, yüzde 5,4'ü öğreten liselerinden, yüzde 11.6'sı kız meslek liselerinden mezun olmuştur.

33. 1989 yılında çıkarılan 3580 sayılı yasa uyarınca öğretmen okullarına yatılı ve burslu öğrenci almaya başlanması özendirici olmuşsa da, bu yeterli değildir. Yazık ki, Bakan tarafından yerleştirilmeye çalışılan yatılı sistemi, kendileri yatılı öğrenin görmüş olan üst bürokratları tarafından pek de benimsenmemektedir. Bu önlemin etkisiyle, yine de 1990 yılında yükseköğrenime başvuran yaklaşık 709 bin öğrenciden öğretmen okullarını 1. derecede tercih edenlerin sayısı yaklaşık 74 bin, 2. derecede tercih edenlerin sayısı yaklaşık 93 bin, 3. derecede tercih edenlerin sayısı yaklaşık 107 bin, 4. derecede tercih edenlerin sayısı yaklaşık 122 bin, 5. derecede tercih edenlerin sayısı ise yaklaşık 131 bindir. Bu tablo genel başarıya göre analiz edildiğinde, pek de yüksek değildir. Üstelik öğretmen yetiştiren fakülte ve yüksekokulların öğretim üyelerinin niteliğinde ve eğitim ortamında önemli bir iyileşme gözlenmemiştir.

Öğretmenliğe Giriş Sistemi Yetersiz

34. Öğretmen seçme sınavları ilke olarak doğru olsa da uygulama yeterli değildir. Her yıl sınavın geçerliliği ve güvenirliliği konusunda tartışmalar sürüp gitmektedir. Mesleğe yeni giren aday öğretmenler yeterli bir ön eğitimden geçirilmekte, yetkin ve deneyimli öğretmenler yanında olgulaştırılmamaktadırlar. Stajyerlik çalışmaları ve stajyerliğin kaldırılmasında yetkili ve sorumlu tek başına okul müdürüdür. Eskiden beri stajyerliği, mesleğe giriş töreni ile birlikte öğretmenler kurulu kaldırırken, 1980'den sonra bundan vazgeçilmiştir.

Yöneticilik ve Müfettişlik Meslek Olamadı

35. Yönetici, müfettiş ve uzman yetiştirme, bilimsel tutarlı ve gerçekçi bir eğitim sistemine kavuşturulamamıştır. 1990 Kasım'ında Ankara / Hasanoğlan'da temeli atılan *Milli Eğitim Akademisinin* işlevi tam olarak açıklanmış değildir. 1951 yılından beri *Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü*'nden mezun olan öğretmenlerden yöneticilik konusunda hiç yararlanmamış olan Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu *Akademî*'yi nasıl değerlendireceği merak konusudur.

Durmadan Eskimekteyiz

36. Uygulanış sayısı yüksek rakamlarla ifade edilen hizmetiçi eğitim, *yeterli ve ehil* eğitici kadrodan, çağdaş eğitim teknolojilerinden yoksun olarak sürdürülmektedir. Mesleğe giriş eğitimi, işbaşında eğitim de benzer özellikleri gösteriyor. TV ve basılı yayın yoluyla kolayca yürütülebilecek işbaşında eğitim de yetersizdir. Öğretmen yetiştirilmesine katkıda bulunacak süreli yayın, kılavuz kitap yayını gibi hazırlıklar yapılmadığı gibi, her öğretmenin elinin altında müfredat programı, milli eğitimle ilgili yasa ve yönetmelikler bile bulunmuyor.

37. Kendi çabalarıyla kendini yetiştiren, yeni bir

yükseköğrenim kurumunu bitiren, yüksek lisan öğrenimi gören, eser veren vb. çabaları gösteren öğretmenlerin bu emekleri değerlendirilmemektedir.

YARINA GÜVENİMİZ YOK

Yarın Kimbilir Neredeyiz?

38. Öğretmenleri en çok huzursuz eden konulardan birisi atamalaradaki adaletsizliktir. 1990 yazında çıkarılan yönetmelik, uygunsuz bir zamanda ve yanlış uygulanarak hem öğretmenleri huzursuz etmiş, hem de eğitim-öğretimi ak-satmıştır. Bu huzursuzluk, Bakanlığın bu uygulamayı askıya almasına neden olmuştur. Özellikle vali ve milli eğitim müdürlerinin çoğu bu yönetmeliği keyfi biçimde uygulamışlardır. Özürlüler ve puanlar dikkate alınmamıştır. Eşler ayrılmakta, yuvalar dağılmaktadır. Atama yönetmeliği, yöneticilerin hoşlanmadığı öğretmenleri yerlerinden uzaklaştırılmaya, kendilerine yakın olanları ödüllendirmeye yaramıştır.

Yöneticilerle Aramız Açıldı

39. Eğitim sisteminde demokrasiden uzaklaşma, yöneticilerle öğretmenlerin ilişkilerini de olumsuz etkilemektedir. 12 Eylül 1980 darbe rejiminin toplumu zapt-u rapt altına alma politikası sadece öğretmenlerin değil, yöneticilerin de elini kolunu bağlamıştır. Çoğunlukta olmasalar da bazı yöneticilerin, öğretmenler ve öteki çalışanlar üzerinde kurdukları baskı, sadece çalışanları değil, yeni kuşağı da kişiliksizliğe sürüklemektedir. Bu arada bayan arkadaşlarımız en çok sıkıntı çekenlerdir.

40. Öğretmenler, görevlerinin en doğal gereği olan söz ve anlatım özgürlüğünü kullanamaz durumdadır. Bazı okul yöneticisi ve müfettişler sanki öğretmenlerin davranışlarını